БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

ОКТЯБРЬ 14 суббота 1939 он № 238 (2938) Сэн 10 мүнгэ

БУРЯТ-МОНГОЛ ҮНЭН

ВКП(б)-эйн Б-М. Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ОРГАН

Шэнэ алфавидые бугэдын достояни болгое

СССР-эй ба Союзна, автономно республиканудай Верховно Соведүүдтэ һунгалтанууд дээрэ коммунистнууд ба партийна бэшэнүүдэй сталинска блогой гайхамшаг илалта болбол Ленинскэ—Сталинска национальна политикын торжествое бухы дэлхэйдэ харуулаа. Мүнөө, манай орон ой худэлмэришэд, колхозшнууд ба социалистическэ интеллигенци хадаа нютагуудахи Соведүүдэй һунгалтада большевистскээр бэлэдхэжэ байна. Хэдэн мянган агитаторнууд болбол большевик үгые үргэн арадта абашажа, тэдэнэй дунда агитационно-массова худэлмэрые ехэ эихитэйгээр ябуулна. Эдэ һунгалтанууд болбол манай агуухэ СССР-эй арадуудай морально-политическэ нэгэдэлэй шэнэ демонстрацинь болохо байна.

ВКП(б)-эйн историческа XVIII съезд болбол «худэлмэришэн ангиин культурна техническэ хэмжээень инженерно-техническэ ажалай худэлмэришэдэй хэмжээдэ хүртэр дээшэлүүлхэ историческа хэрэгтэ томо алхамые бэелүүлхэ» гэжэ, культурна байгуулалтын түйлай ехэ программые хараалһан байна.

Тус съезд дээрэ нүхэр Молотов хэлэбэ «... Энэ зорилгые хүсэд шиидхэлгэ хадаа хэдэн арбан милионууды эрэхэ байна, зүгөөр биднэр энэ замаар амжалтатайгаар ябанабди. Гурбадугаар табан жэлэй план хадаа энэ агуухэ зорилгые шиидхэлгэдэ, биднэрые үшөө нэгэ шатада дээшэнь үргэжэ байна» гэжэ хэлээ һэн.

Бухы культурна байгуулалтын хэмжээлбүүлхын болбол дээрэ дурсагдаһан гол зорилгые ойрын сагта шиидхэлгэдэ зорюулагдаһан байна ёһотой.

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин илаһанай результатда, бурят-монгол арадай экономика ба культурын хүгжэн бадаралта зам нээгдэһэн байна. Ленин—Сталинай партиин хүтэлбэрөөр, агуухэ ород арадай ахадүүгэй туһаламжаар, манай бурят арад болбол формоороо национальна, удхаараа социалистическэ культурые дэлгэрүүлжэ байна.

Ажахын ба культурна байгуулалтанудай гайхамшаг амжалтанууд болбол Советскэ национальна республиканудай урда хэлэнэй фронт дээрэ шэнэһэн һунгуулжэ байна. Мүнөө үедэ, хэлэнэй байгуулалтын нэгэн ехэ асуудал болбол Сталинскэ эпохын эрэлтые хангахаар, бэшэгые хүгжүүлхэ болоно. Хэлэ ба бэшэгэй хүгжэлтэ графика ба орфографие һайжаруулгатай, революционно-советскэ терминологие байгуулалгатай нягта барисаатай.

Бурят-Монголой бэшэгые ород алфавидта оруулха тухай БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ гараһаар таба һара шахуу болобо. Энэ Указые манай республикын колхозшнигуул, худэлмэришэд ба интеллигенци тон халуунаар угтаа.

Бурят-Монгол хэлые шудалгада, манай республикын бухы һургуулинуудта, сентябриин 1-һээ шэнэ алфавит дээрэ заагдажа эхилээ. Хэрбээ эннэнһээ урда манай һургашад хоёр алфавит үзэдэг байгаа һаа, мүнөө нэгэ алфавидаар хоёр хэлэ үзэжэ шадаха болоо. Ород хэлэнэй абяануудынь бурят хэлэнэй абяануудтай тон дүтэрхэй байнаһаа, эдэ хэлэнүүдын дүрмые ойлгостой болгонор бол.

Латын алфавидһаа ород алфавидта оролго болбол юрын техническэ хэрэг бэшэ, гүрэнэй политическэ удхашанартай хэмжээ абуулга мүн. Шэнэ алфавидта оролготой дашарамдуулан, грамматикын олон асуудалнууд элиүүлэгдэжэ, орфографиин дүрим тодорхой болгогдоно. Буржуазна националистнууд—бурят хэлэ дайсад болбол Бурят-Монголой хэлэ литературын фронт дээрэ багабэшэ хорололго хэһэн байна.

Бурят-Монголой большевигүүд болбол дайсадай хорололгын хойшолонгуудые эрид усадхан, бурят-монголой хэлэ бэшэгэй саашадахи бадаралтын түлөө тэмсэжэ байна. Манай ажалшад ба тэдэнэй үхибүүд, бурят хэлэ бэшэгые үзэхэтэеэ хамта, хоёрдохи түрэлхи хэлые—ород хэлые амжалтатайгаар шудална.

Шэнэ бэшэгые бухы ажалшадай достояни болгохын тула хэдэ хэдэн хэмжээнүүд бэелүүлэгдэжэ байна. Б. М. гүрэнэй хэблэлээр бухы учебнигүүд ород алфавидта оруулагдаа. Типографида шэнэ алфавидай шрифтнүүд абтаа. Зарим организацинууд ба учреждениүүдэй (Верховно Совет) дэргэдэ шэнэ алфавидта һуралсаха кружогууд эмхидхэгдэнхэй. Хэлэ, литература ба историин научно-шэнжэлэлгын институт болбол Бурят хэлэнэй научна синтаксис, орфографиин словарь, ород-бурят хэлэнэй словарь, хари үгэнүүдэй словарь, философско словарь г. м. бэлэдхэжэ байна.

Габэшье, шэнэ алфавидые үзэлгэ юрэнхы дээрээ республика дотор тон муугаар ябуулагдана. БМАССР-эй Наркомпрос болбол һургуулинуудта зааха багшанарай курс үнгэргэхэһөө ондоо юушье хээгүй. Ажалшан массые шэнэ алфавидта һургаха худэлмэриин план ба тэрээндэ бэлэдхэл абуулагдаагүй, самотекто табигдаһан байна. Методическа заабари, учебнигүүдэй үгы дээрэһээ, шэнэ алфавидые ба үндэһэн хэлэ бэшэгые үзэлгэ хангалтагүйгөөр ябуулагдана гэһэн сигналнууд ороно. Лата дээрэ грамотна болоһон хэдэ мянган хүнүүд шэнэ бэшэгтэ һургаха багшанарые үнинэй хүлеэнээр.

Наркомпрос ба Бургиз хоёрой хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө энэ хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандаһан дээрэһээнь, хэдэн зуугаад һурагшад мүнөө хүртэр, шэнэ алфавит дээрэ нэгэшье учебник абаадүй байха юм.

Республиканска ба аймагуудай олонхи организацинууд, учреждениүүдэй дэргэдэ шэнэ алфавит үзэлгын кружок мүнөө хүртэр эмхидхэгдээдүй.

Эдэ организацинуудай хүтэлбэришэд хадаа БМАССР-эй Совнаркомой, энэ оной майн 28-һай, шэнэ алфавидта һуралсаха тухай тогтоолой дүүргэлтын түлөө харюусаха байһанаа мартаһан болоно. Олонхи аймагуудта колхозшнигуудай, служащинуудай дунда шэнэ алфавит үзэлгэ ябуулагдаагүй гэжэ манай селькорнууд мэдээсэнэ. Хоринын аймагай Дээдэ Худанай сомондо бэшэг мэдэхэгүй 255 хүнүүдһээ 53-нь һурана. Тус аймагай Чесанын сомоной, Кагановичиин нэрэмжэтэ колхоздо (түрүүлэгшэнь нүхэр Д. Мангатаев) бэшэг мэдэхэгүй 16 ба бага мэдэхэ хүнүүд олон байбашье, багшын үгы дээрэһээ, һуралсанагүй. Дээрэ дурсагдаһан фактнуудһаа ехэхэн вывод хэхэ болоо.

Наркомпрос ба ВКП(б)-эйн айкомуудай, аймисполкомуудай хүтэлбэрилэгшэд ба сомоной соведүүд, колхозой правленинүүд хадаа ажалшан массые шэнэ алфавидта үргэнөөр һургахын хэрэгтэ анхаралаа хандуулан, ойрын сагта эрид хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

Шэнэ алфавидые ажалшадай дунда бэелүүлхын тула Совнаркомой зүгһөө тусгаар хэмжээ абахаар болоо.

Манай республикын худэлмэришэд, колхозшнигууд, советскэ интеллигенци болбол агуухэ Октябрьска Социалистическэ Революциин XXII жэлэй ой хүртэр, бэшэг мэдэхэгүй бүрин усадхахатала хамта, шэнэ алфавидые олоной достояни болгожо, энэ фронт дээрэ амжалтануудые харуулха сохомтой.

ТҮРҮҮ СТАХАНОВЦУУД

Улан-Удын авторемлесзаводой худэлмэришэд—стахановцууд болон Сталинска Гурбадугаар Табан жэлэй нэрэмжэтэ социалистическэ соревнованида оролсожо, сентябрь һарыгаа үйлэдбэриин даабаринуудые ба абаһан социалистическэ уялгануудые үлүүлэн дүүргэжэ байна. Жэшээлхэдэ, механическэ цехэй стахановцууд нүхэд Баженов—397 проц., Воронецкий—335 проц., шудхалгын цехынхид нүхэр Сахаравский—328 проц., Паршиков—257 проц.; автотрактора цехһээ нүхэд Плюснин—255 проц., Прокопьев—237 проц. г. м. показательнуудые харуулһан байна.

Мүнөө, Агуухэ Октябрьска Социалистическэ Революциин XXII жэлэйнь ойе бүри һайнууд показательнуудтайгаар угтахын тула, Октябриин урда тээхи социалистическэ соревнованида оролсоо.

Терехова.

ОКТЯБРИИН УРДА ТЭЭХИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ СОРЕВНОВАНИИЕ БУХЫХЭМЖЭЭГЭЭРЭНЬ ДЭЛГЭРҮҮЛЭЕ

ОЛОНСТАНОК ДЭЭРЭ ХУДЭЛМЭРИЛЬНЭЭЙ РЕЗУЛЬТАДУУД

Мүнөө, стахановска худэлөөндэхи шэнэ зүйл—олонстаночна худэлмэридэ оролго хадаа предприятинуудта тон түргэнөөр дэлгэржэ байна. Үйлэдбэридэхи түрүү хүнүүд—стахановцууд болбол олонстанок дээрэ худэлмэрилжэ, гайхамшаг показательнуудые харуулнад.

Улан-Удын ПВЗ-гэй инструментальна цехын солото стахановец, нүхэр Коношлев (строгальщик) хадаа олонстанок дээрэ худэлмэрилдэг болоо. Эннэнйгээ ашаар сменнэ нормоёо **1714 проц.** хүртэр дүүргэжэ, урдань үзэгдөөгүй, гайхамшаг показательные түйлаа. Нэгэ смена соо (7 часай торшо соо) 251 түхэриг заработна хулэһэ олоһон байна. Энэ цехын түрүү фрезеровщик—олонстаночник нүх. Курочкин мүн лэ худэлмэриин эрхим результатые харуулһан байна гээл, нэгэ үдэрэйгөө үйлэдбэриин даабарииь 724 проц. хүртэр дүүргэжэ сменэ соогоо 105 түхэриг хүлэһэ олобо.

Олон фрезернэ станок дээрэ худэлмэрилдэг эрхим фрезеровщик нүх. Беляев болбол үдэрэйгөө үйлэдбэриин нормые 617 проц. хүртэр дүүргэжэ, 7 часай торшо соо 100 түхэриг олоһон байна.

Олон станочна худэлмэридэ орохо гэһэн эрмэлзэлгэ стахановцуудай дунда үргэн дольёор дэлгэрэнэ. Энээнииe бухы условёор хангажа, олонстаночна худэлмэридэ үргэн харгы нээхэ шухала.

Ц. Заводской.

Товарооборотой планиие үлүүлэн дүүргэхэ

(Худалдаа эрхилдэг худэлмэришэдэй суглаанай резолюциһаа)

„Биднэр, худалдаа эрхилдэг организацинуудай худэлмэришэд хадаа өөһэдынгөө суглаан дээрэ хамтаража, октябриин урда тээхи социалистическэ соревнованида оролсохо тухай асуудалые хэлсээд, доорохи дурсагдаһан уялгануудые абанади:

Худэлмэришэдэйгээ дунда, социалистическэ соревнованиие ба стахановска худелөөе тон үргэнөөр дэлгэрүүлхэ. Ажалшадай хэрэгсэлнүүдые культурноор ба хүсэдөөр хангажа, үдэр бүхэндэ хэрэглэгдэхэ эд товарнуудаар элбэгээр худалдаха. Ассортиментнүүдыень олодхохо.

СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтын болоһон үдэр—декабриин 12 хүртэр, бухы жэлэйгээ товарооборотой планиие сум дүүргэхэ ба ноябриин 6 хүртэр IV кварталайгаа товарооборотой планай 60 процентынь дүүргэхэ. Стахановцуудай зэргыень улам олодхожо, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын ба нииитэ дэбжэлтын түлөө большевистскээр тэмсэхэ.

Социалистическэ үмсые үргэшэд — жулигүүд — проходимцнуудтай эрид хатуугаар тэмсэхэ. Нютагуудахи Соведүүдэй һунгалтануудта жэшээтэ һайнаар бэлэдхэхэ.

Суглаанай даалгабараар, президиумэй члегнүүд—

ДАНИЛОВ
ВАСИЛЬЕВ
ВОЕИКОВ.

Ой модоной промышленностиин худэлмэрилэгшэдые соревнованида уряалнабди

Биднэр, Улан-Удын авторемлесзаводой стахановцууд, худэлмэришэд, инженернүүд ба техническэ худэлмэрилэгшэд, «Красный Пролетарий» заводой худэлмэришэдэй коллективэй уряае халуунаар угтаад, бодото уялгануудые абанабди:

Агуухэ Октябрьска Социалистическэ Революциин XXII ойдо зорюулан, хатуу тулишөөр (тулеэгээр) абадаг 22 машинануудые ой модоной ажахыда үгэхэ. Автомашинануудые хатуу түлишөөр оруулха планаа, болзорһоонь һара урида дүүргэхэ. Ремонтын худэлмэриие отлично шанартайгаар үнгэргэхэ.

Пролетарска Революциин XXII ойе үйлэдбэриин шэнэ амжалтануудаар угтахын тула, октябрь һарынгаа үйлэдбэриин планиие бүхыдөө завод доторөө 110 проц., автомобильнууд ба тракторнуудай ремонтлолгын цехын һарынь программые 120 проц. дүүргэхэ. Моторнууд ба машинануудай ремонтын шанарые эрид һайжаруулжа, голодһо гарагахагүй.

Олонстанок дээрэ худэлмэрилдэг стахановцууд—худэлмэришэдэй зэргыень олон болгохо. Техническэ һуралсалые тон үргэнөөр ябуулажа, 1940 оной январиин нэгэндэ, һуралсалайгаа программые амжалтатайгаар дүүргэхэ.

Биднэр — авторемлесзаводой коллектив хадаа нютагуудахи ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй һунгалтануудта бэлэдхэл тушаа энергичнээр худэлмэрилжэ, гэрэй ехэ эхэнэрнүүдые һунгалтын Положенитэй ба бусад материалнуудтай һайтар танилсуулхабди.

Октябриин урда тээхи социалистическэ соревнованида оролсожо, Агуухэ Октябриин XXII ойе достойноор угтаха уялгые абаад, республикын ой модоной промышленностиин стахановцууд ба худэлмэришэдые уряалнабди.

Суглаанай президиум.

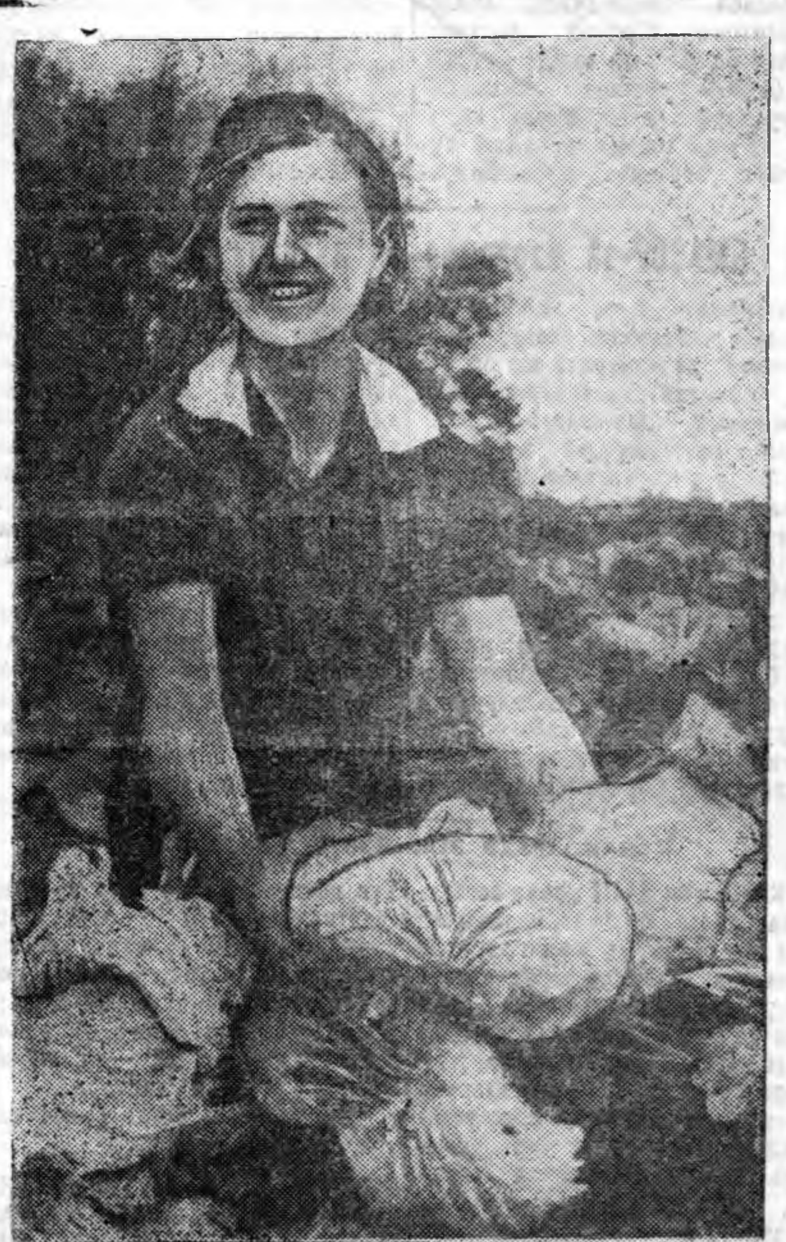
ҮНДЭР ПОКАЗАТЕЛЬНУУДЫЕ ТҮЙЛАА

Агуухэ Октябрьска Социалистическэ революциин XXII-дохи жэлэй ойе, шэнэ илалтануудаар угтахые уряалһан, «Красный Пролетарий» заводой худэлмэришэдэй коллективэй бэшэгые, Бурмногопромсоюзай системэдэхи промартельнүүдэй коллектив тон ехэ һайшаалтайгаар угтаба. Сталинска Гурбадугаар Табан жэлэй нэрэмжэтэ социалистическэ соревнованида оролсоһон, түрүү артельнүүдынь үйлэдбэриин шэнэ нүүд илалтануудые туйлаһан байна.

Хорины аймагай «20 годовщина Октября» артель (түрүүлэгшэнь нүх. Шулунов) болбол III кварталайгаа үйлэдбэриин планиие 173 процент дүүргэһэн байна; артель «Прогресс»—139,3 проц., Куйбышевэй нэрэмжэтэ артель—114,8 проц., «Коопгруд»—104 процент дүүргэв.

Эдэ артельнүүдэй түрүү хүнүүд—стахановцууд, ударнигууд болбол Октябрьска революциин XXII жэлэй ойе угтуулан, үйлэдбэринингөө показательнуудые бүри дээшэлүүлхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ байнад. Үдэрэйгөө даабарине тон һайн шанартайгаар, үлүүлэн дүүргэдэг стахановцууд, ударнигууд олон бии ургана. Жэшээлбэл, нүхэр Токмаков («Промкоопит») үдэрэйгөө даабарине 233 проц. хүртэр дүүргэнэ. Нүхэд Шавер—161 проц., Смирнов—200 проц., Тасс—200 проц., Клиентьев—170 проц., Жан-ту-син—173 проц. г. м. дүүргэнэд.

Д. Цыренов.

Сахалинска областиин Кировскэ районой „1 мая" колхоз обоһиин һайн ургаса хуряагаа. Энэ зааха Сахалинай худэлмэришэдые овощоор хангана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус колхозой стахановка Е. П. Семенова—капустын эрхим ургаса хуряагаа.

Н. Шкулинай фото (ТАСС-ын фото клише)

Б. В. ЩУКИН

Борис Васильевич Щукиниие хүдөөлүүлгэ

Москва болбол октябриин 9-дэ, СССР-эй арадай артист Щукиниие хүдөөлүүлбэ. Мянгаад Москвичанууд болбол гениальна актерта һүүлшынгээ уялга үгэхые, Вахтанговай нэрэмжэтэ театрта ошоно.

14 часта, залда оролго зогсоогдоно. Эндэ, Вахтанговай нэрэмжэтэ театрай коллектив, искусствын мастернууд, наһа барагшын түрэлхид ба хани нүхэдүүд уянэ.

Сценын центртэ, үндэр пьедесталь дээрэ, сагаан мрамөрна урна, Щукинай прахтайгаар табигдаһан байна. Тэрээн дээрэ, пальмоор һалаануудаар шэмэгдэһэн, тэрэнэй тон ехэ портрет харагдана. Ягаа улаахан подушка дээрэ Ленинэй орден харагдана, энээгээр, Щукин шагнагдаһан байгаа.

Энэдэ караулай һүүлшын сменэнүүдтэ нүхэд Вышинский, Храпченко, Солодовников, Москвин, Нежданова, Михоэлс, Симонов, Ромм, Захава, Охлопков ба бусад зогсобо.

15 час. Траурна суглаан нээгдэнэ. СССР-эй Совнаркомой түрүүлэгшые оролсго нүх. Вышинский, правительствын зүгһөө үгэ хэлэбэ.

Тэрээнэй һүүлдэ, искусствын хэрэгүүдые эрхилэхэ талаар Комитедэй түрүүлэгшын үгые дүүргэгшэ нүх. Храпченко, киноматографиин хэрэгүүдые эрхилэхэ талаар комитедэй түрүүлэгшын орологшо нүх. Савченко, СССР-эй арадай артистнууд нүхэд Хмелев, Михаэлс режиссер Ромм, Фрунзын нэрэмжэтэ РККА-гэй Улаан тугта Ленинэй ордено военно академиин түлөөгөөр полковник Гарнич, РСФСР-эй арадай артист Симонов үгэ хэлэбэд.

Траурна суглаан дүүрэбэ. Щукинай прахтай урна хадаа катафалк дээрэ табигдана.Траурна процесси болбол Новодевичье Кладбища тээшэ ябана. Мянгаад Москвичанууд болбол Щукинай останкые һүүлэй замда үдэшэнэ.

Щукинай прахтай урна болбол оробой агуухэ артистнууд ба режиссернууд Станиславскиин ба Вахтанговай хүүрнүүдэй дүтэ табигдана.

Кладбища дээрэ, искусствын габиаята деятель Захаба, хахасалгын богонихон үгэ хэлэбэ.

* *

СССР-эй Арадай Комиссарнуудай Совет болбол СССР-эй арадай артист Б. В. Щукинай худөөлүүлгые гүрэнэй счет дээрэ абаха гэжэ тогтообо.

Бэшэг мэдэхэгүйе усадхалгаараа түрүү Яруунын аймагта—Улаан туг

Яруунын район болбол бэшэгмэдэхэгүйе усадхаха тушаа парти ба правительствын заабаришуудые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ шадаһан байна. Тус районой арадзон хадаа бүгэдөөрөө бэшэг мэдэхэ болоо. Тиимэһээнь, БМАССР-эй Совнаркомой дэргэдэхи бэшэгмэдэхэгүйе усадхахаяа жэри болбол аймагууд хоорондын дамжуулгын Улаан тугые энэ аймагта барюулһан байна.

Мүн тэрэшэлэн, аймагай арадай гэгээрэлэй тагаг хадаа нэгэ дэхи шагнал—легковой автомашина абаа. БМАССР-эй СНК болбол бэшэгмэдэхэгүйе усадхаха—иимэ хүндэтэ худэлмэридэ дүүргэлгэдэ тусхай һайгаһан, түрүү хүнүүдые шагнаба. Партиин тус айкомой секретарь нүх. Борсоевые, аймагай арадай гэгээрэлэй таһагые даагша нүхэр Игнатьевые 1000—1000 түхэригөөр шагнаба. ОНО-гой инструктор нүх. Модогоров 800 түхэриг мүнгөөр шагнагдаа. Эгэтын сомсоведэй түрүүлэгэ нүх. Доржиев, Ульдаргын сомоной, Кировой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүх Найданов ба мүн энэ колхозой дэргэдэхи наһатанай һургуулиин багша нүх. Тамжитов гэгшэд 500-500 түхэригөөр шагнагдаһан байна.

Гадна, БМАССР-эй Наркомпрос, энэ худэлмэридэ тон активнаар хандаһан, активистнүүдые ба ликвидаторнуудые шагнахын тула, Яруунын районда 7000 түхэриг табиба.

БМАССР-эй 888 түрүүшүүл выставкые хараба

Манай республикын хүдөөажахын 888 түрүү хүнүүд ба специалистнууд (энээнэй тоодо экскурсантнууд) 1939 оной хүдөөажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадаба. Эдэнэй дунда, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, Хонхолойн МТС-ын солото комбайнер (мүнөө участково механик) нүхэр Варфоломеев; Зэдын аймагай, «Галай Ошон» колхозой түрүүлэгшэ, орденто нүхэр Бапзаракцаев, энэ колхозой хонишон, БМАССР-эй Верховно Соведэй депутат нүх. Сахияева Д. У., Бичурай аймагай, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүх. Иванов; Баргажанай аймагай, Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ, орденто нүх. Диванов Г. ба бусад олон түрүү хүнүүд выставкые, Москва-столицые омогорхон хараба.

БМАССР-эй наркомземэй активай совещани

Октябриин 7-до, ВКП(б)-эйн Обкомой заседаниин залда, Наркомземэй хүдэлмэрилэшэдэй актив, аймагай газартаряалангай таһагуудые даагшадай ба МТС-үүдэй директорнүүдэй хабаадалгатайгаар үнгэргэгдэбэ. Тус совещани болбол Наркомземэй хүдэлмэри тухай ВКП(б)-эй Обкомой тогтоолой дүүргэлтэ тухай БМАССР-эй газартаряалангай Нарком нүх. Н. П. Ковригинай докладые дуулаад, Наркомземэй аппарадай ба аймагуудай газартаряалангай таһагуудай хүдэлмэридэхи дутуунуудые элирүүлбэ. Совещани дээрэ үгэ хэлэһэн 10 гаран нүхэд хадаа Наркомземэй, өөрынгөө приказуудай дүүргэлтые шалгадаггүй байһынь, олонхи таһагуудайнь начальнигуудай ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандадаг ба аппарадайнь хүдэлмэрилэшэдэй инициатива гаргадаггүй байһые тодорхойлобо. Мүн, эдэнэр хадаа Наркомземэй системын хүдэлмэринүүдые шэнэдхэн эрхимээр табиха тушаа дурадхалнуудые оруулһан байна.

Наркомземэй активай энэ совещани болбол газартаряалангай органуудай хүдэлмэринүүдые һайжаруулха тухай ВКП(б)-эй Обкомой тогтоолые большевигшээр дүүргэлтэдэ зорюулагдаһан резолюциие абажа, тараба.

Үбэлжэлгэдэ эрхимээр бэлэдхэбэ

ВКП(б)-эйн XVIII дахи историческа съезд болбол малажалай урда тон ехэнүүд зорилгонуудые табяа һэн. Тэрэниие хэрэг дээрэнь бэелүүлгэ хадаа малажалые эрхим һайн условинуудаар хангалгаһаа дулдыдаха байна. Тиимэһээ, малнуудые дулаан ба садхаланаар үбэлжүүлгэ хадаа тон харюусалгатай, серьезно хэрэг мүн. Энээниие ойлгожо, Закаминай аймагай, Мило-Бортойн сомоной, «Улаан-Одон» колхоз малайгаа үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлэдхэбэ.

Тус колхоз 60 толгой тугалай телятник бариһан ба бусад байрануудые эрхим шанартайгаар шэнэлэн заһаа. Мүн малажал дээрэ хүдэлмэрилдэг колхознигуудай гэр-байрануудые хүсэдөөр ремонтоложо, тэдэнэй культурна эрэлтынь дүүрэн хангаба.

Буда Гармаев.

КОЛХОЗНО РЫНОК ДЭЭРЭ

Улан-Удэ городой колхозно рынок дээрэ, республикын колхозууд ба колхознигуудаар хүдөө ажахын продукцинууд тон элбэгээр худалдагдана. 1939 оной 9 һарын торшо соо эндэ 1242976 түхэригтэ—элдэб гурил, 1059261 түхэригэй һү, 6867064 түхэригэй мяха наймаалагдаа, мүн помидор, огурцы, капуста, морковь г. м. овощной культурануудай эрьесэнь тон ехэ байна. Тус рынок дээрэ ехэнхидээ Улан-Удын Пригородно, Зайграйн, Тарбагатайн, Селенгын, Мухар-Шэбэрэй аймагуудай колхозууд ба колхознигууд продуктаа асарана.

Зайграйн аймагай, Сталинай нэрэмжэтэ ба Улан-Удын Пригородно районой, XVII партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд энэ жэлдэ арбуз тарижа, баян ургаса хуряагаа, тэрэнһээ рынок дээрэ гарагажа эхи ээ.

Нима Очиров.

РЕСПУБЛИКА ДОТОР ОЗИМОЙ ТАРИЛГЫН БА НАМАРАЙ ПАР ХАХАЛАЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ, БМАССР-ЭЙ НАРКОМЗЕМЭЙ МЭДЭЭ

1939 он октябрь 5.

АЙМАГУУД	Дүүргэлтэнь проц: Намарай тарилга	Дүүргэлтэнь проц: Намарай пар хахалалга
Бичурай	135,7	20,7
Яруунын	103,7	16,0
М-Шэбэрэй	100,0	19,6
Тарбагатайн	93,3	15,3
Кяхтын	89,6	26,0
Кабанскын	84,5	9,5
Түнхэнэй	84,3	37,1
Заиграйн	80,6	9,1
Хориин	80,0	25,0
Хойто-Байгалай	76,0	—
Селенгын	68,0	16,0
Закаминай	66,0	12,4
Баргажанай	36,4	32,3
Зэдын	—	56,6
Баунтын	—	25,2
Улан-Удын	—	4,0
Хамта	87,2	22,8

М-Шэбэрэй Шэнэ-Заганай эхин һургуулиин багша Зинаида Васильевна ба Загарайн аймагай Дээдэ-Тальциин эхин һургуулиин һургагша Анастасия Николаевна Миронова гэгшэд СССР-эй правительстваар „Ажалай отличын түлөө" медаляар шагнагдаһан байна.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) нүх. Миронова ба Маслова.
(Пестеревэй фото).

ХИЛЫН СААНАҺАА ТЕЛЕГРААММАНУУД

Баруун фронт дээрэ

Париж, октябриин 10. (ТАСС). Үсэгэлдэр үдэшэ эн толгойдоһон французска коммюникэ соо ииэжэ хэлэгдэнэ: „Мозель ба Саарай хоорондохи райондо, противнигай патрульнуудай тон ехэ активность, мүн тэрэшээн Мозельһаа Рейн хүрэтэр байһан райондо, хоёр талаһаа артиллериин активность тэмдэглэгдэнэ. Далайда, манай дозорно корабльнуудай нэ эн хадаа противнигай подводно лодкые амжалтатайгаар атаковалаба".

Мүнөө үглөөгүүр хэблэгдэһэн французска коммюникэ соо ииэжэ хэлэгдэнэ: „Саараһаа баруун тээ, противнигай активность харагдана. Эдэ районуудта, артиллерийскэ буудалганууд үзэгдэнэ".

Японско армидахи антивоеннэ настроени

Чунцин, Октябриин 10. (ТАСС). Октябриин 5-да, Нэньчанда, Японско военнэ засагууд болбол антивоеннэ настроениин түлөө японско 10 солдадуудые буудажа алаһан байна гэжэ „Гоминьгунбао" газета мэдээсэнэ. Чанша шадар японско армиин диилдэлтэ эй дашарамдуулан, японско солдадуудай дунда антивоеннэ настроени саг үргэлжэ үргэдэнэ.

ЧАН КАЙ-ШИДА ШАНХАЙСКА ОБЩЕСТВЕННЭ ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ХАНДАЛГА

Шанхай, октябриин 10. (ТАСС). Китайска республикын тогтоһонһоо хойшо 28 жэл болоһоной ойдо, Шанхайн элдэб общественнэ организацинууд болбол Чан Кай-шида ба китайска армида, хамтараһан хандалга эльгээбэ. Хандалга соо ииэжэ хэлэгдэнэ: „Дайнай болоожо эхилһэнһээ хойшо 2 жэл үнгэрэбэ. Манай героическа арми хадаа дайсадта, тон ехэ гээлтэнүүдые үзүүлһэн байна. Дайсад болбол мүнөө, ехэшэ һулаража муудаа. Бидэнэр, Хунань провинциин хойто частьда, манай сэрэгүүдэй һүү эй угаа ехэ илалтаар омо орхонобди, манай айдарга войнонууд болбол Китадай национальна хүсэд сүлөө эйнын түлөө тэмэсэлдэ, өөһэдынгөө хүсэнүүдые хоёр дахин ехэдхэхэ гэжэ найданабди. Шанхайн хүнэон болбол дайсадые дүүрэнээр илахада хүрэтэрөө, центральна правительствынгаа политикые дэмжэхэ тэрэн өөһэдынгөө хатуу шанга шиидхэбэриие хубилгахагүй".

Мүнөөдэр, китайска национальна праздниктай болоходо, шанхайдахи французска концессиин ба уласхоорондын сеттльментын улицанууд болбол китайска национальна тугуудаар шэмэ дэнхэй байба. Массова выступленинүүдые хорихын зорилгонуудаар, уласхоорондын сеттльментын засагуудаар, главна улицануудта проволочно хаалтанууд байгуулагдаһан, полициин шанга нарядууд табигдаһан байна.

СОВЕТСКЭ СОЮЗ ДОТОР

Ленинградска граммофонно завод болбол портативна комбинированнэ патефонуудай опытно образецүүдые бэлэдхэбэ. Эдэнэр хадаа пружинээр ябуулагдадагһаа гадна, электричествээр ябуулагдадаг системэтэй. Мүн конструкцинь һайжаруулагданхай. Шэнэ патефонуудай шэгнүүринь «ПТ-3» патефонһоо нэгэ килограммаар бага.

* * *

Москвагай, Кировэй нэрэмжэтэ «Динамо» завод дээрэ СССР-эй Верховно Соведэй депутат суута фрезеровщик Гудовой хүдэлмэриин методүүдтэ зорюулагдаһан выставка нээгдэбэ. Найман электрофицированна щитэнүүд дээрэ диаграммануул, фотоснимканууд, модельнүүд демонстрировалагдажа байна.

* * *

Микоянай нэрэмжэтэ машинабайгуулгын завод (Мститополь) дээрэ найман моринной хүсэтэй, түргэн ябадалтай түрүүшын дизель гарагагдаба. Дизель хадаа бүхы техническэ эрэлтэнүүдыень хангана, горючида арбитай. Гүрэнэй комисси хадаа тэрээниие серийнэ үйлэдбэридэ оруулхые зүбшөөбэ.

БМАССР-эй СОВНАРКОМДО

БМАССР-эй Совнарком болбол сад ба жэмэс тарилгые колхозуудай ба колхознигуудай дунда үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тухай тогтоомжо абаа:

Бурят-Монголой, Дээдэ-Березовкын плодоводствын гол пунктые, научна ба үйлэдбэриин шэглэлтэтэй, республиканска гол пункт болгон реорганизовалха. Тиигээд, уриин сортнуудые шалган үзэхэһээ гадна, мүн колхозуудай ба колхознигуудай садуудта хэрэглэгдэхэ стандартна, һайн шанартай плодовой материалнуудые бии болгожо байхыень, энэ пунктда даалгаха.

Гол пунктын дэргэдэ, 5 га газарта стандартна яблокануудай ба жэмэснүүдэй питомнигуудые тариха.

Окулировочно (болбосоруулагдаһан) материалаар, питомнигуудые хангажа байха базые байгуулхын тула, гол пунктын дэргэдэ, 10 га газарта сад тариха. Энээниие 1940оной хабарай үедэ ябуулха гээ.

Аймагуудаар байдаг (Селенгэдэхи) питомнигуудай хүдэлмэриень һайжаруулхын ушарта, республиканска гол пунктын зүгһөө методическа ба эмхидхэлэй талаар тэдээндэ туһалажа байха гэгдэбэ. Окино-Ключевскэдэхи питомнигой саашадахи хүдэлмэри тухай асуудалые һайтар бодомжолоод, октябриин 10 хүртэр Совнаркомдо мэдээсэхыень нүх. Абрамовто даалгагдаба.

Республиканска гол пунктда хабзатай газарайнь участогые 35-40 га хүртэр ехэ болгохо. Дүүргэлтэнь Наркомзем ба Горсоведтэ даалгагдаба. «Водосведэй» мэдэлдэ байһан 2 дачые республиканска гол пунктын мэдэлдэ үгэхэ. Наркомзем хадаа республиканска гол пунктые кадрнуудаар хангаха болоо.

Энэ пунктын 1940 оной үйлэдбэриин ба финансова планиие зохёохыень, республиканска гол пунктда ба Наркомземдэ даалгагдаа. Тиигээд, Совнарком болбол нэмэлтэ мүнгэн зөөри үгэхыень, опытно станцинуудтай областьнуудһаа окулировочно (болбосоруулагдаһан) материалнуудаар, манай республикые планово ёһоор хангахыень РСФСР-эй Наркомземдэ хандаба.

Манай республикын колхозуудаар сад ба жэмэс тарилгые дэлгэрүүлхэ талаар, табанжэлэй план зохёон табихыень, Наркомземдэ ба Госпландэ даалгаха гэгдэһэн байна.

ЭЛДЭБ УШАРАЛ

Мүнгэ хулагайлагша баригдаба. Улан-Удэ городой спецторгын столоводо буфетчицаар хүдэлмэрилжэ байһан Петчикова Софья Михайловна гэгшэ, үнгэрһэн сентябрь һара соо, столовынгоо кассаһаа 2414 түх. 55 мүнгые хулагайлан абаад, зугадаһан байгаа.

Тэрэ хадаа октябриин 6-най үдэр баригдаба. Мүнөө, Петчиковагай хэрэгэнь судта үгтэбэ.

* * *

Хүдэлмэришэн Таряшанай милициин Улан-Удэ городой 1-хи отделени болбол хэдэн карманщигуудые бариһан байна. Тодорхойлон хэлэбэл, Сорокин (1925 ондо түрэһэн), Грудинин (1925 ондо түрэһэн) ба Пойко (1927 ондо түрэһэн) гэгшэд 1938 онһоо эхилжэ, саг үргэлжэ жэжэшэг хулгайнуудые хэдэг байгаа. Илангаяа, хүнүүдэй кармануудые тонодог байһан байна. Жэшээлхэдэ, эдэнэр хадаа 500-һаа дээшэ карманна хулгайнуудые хэһэн байнад.

Эдэ карманщигууд хадаа хиналтада абтаба. Хулагай хэдэгынь тодоруулагдажа, хэрэгүүдынь судтэ үгтэбэ.

СОВЕТСКЭ МОЛДАВИ

(XV жэлэйнь ойдо зорюулагдаба)

СССР-эй баруун-урда хизаарта, Днестр мүрэнэй зүүн эрьеые зубшаад, Украинска ССР-эй составта ородог, советскэ багахан республика бии юм. Энэ болбол—8 мянга гаран километр территориие эзэлдэг, 600 мянга гаран хүнзонтой, Молдавска АССР мүн.

Революциин урда тээ, молдавануудай ажабайдалань хүшэр хүндэ ба сэнгэлигбэшэ байдаг һэн. Газарай элдүүрилгын 70 процентнь помещигүүдтэ, кулагуудта ба монастырьнуудта мэдээтэй байгаа. Молдавска арад хадаа газарай магнадууд Тагаринууд, Ижицкэнүүд ба бусадай хашалта доро хэдэн зуун жэлдэ зобожо ябаа. Эдэ ехэнүүд помещигүүд бүхэн, 10-20-30 мянга гектар хүртэр, газарай угаа ехэ элдүүрилгэтэй байһан юм. Эдэнэй газар хадаа ажалда дуратай молдавска таряашадаар элдүүрилэгдэдэг һэн, таряашад саг үргэлжэ үлэдэжэ, зобожо ябадаг байгаа. Попонууд, кулагууд ба помещигүүд болбол молдавска таряашадые «мамалыжнигүүд» гэжэ нэрэлдэг һэн, юундэб гэбэл, таряашад, түхэреен жэлэй торшо соо мамалыгаар—кукурузна кашаар хоолподог байһан юм. Молдавска таряашан хадаа талхые, олдошогүй дээрэ тоолодог байгаа. Тэдэнэр болбол жэлэй тон ехэ праздниктуудта лэ талха эдидэг байгаа.

Помещигүүд ба кулагууд болбол өөһэдынгөө ажахынуудта шэницые экспортын тула культивироваладаг һэн. Үгытэй ба дунда шадалта таряашад, олон тоото селонуудта хахад десятинаһаа ехэ бэшэ, өөдэгүй, багахан газартаа кукурузые таридаг ба кукурузна кашаар хооллодог һэн.

Молдавска арад болбол царска Россидахи эгээл гээгдэнги арадуудай нэгэнь байгаа. Хүнзонойнь табанай дүрбэн хубинь үзэг бэшэг мэдэхэгүй байһан юм. Бүхы Молдавида, нэгэшье Молдавска һургуули байгаагүй. Зарим уезднүүдэй, жэшээлэбэл, Балтска уездын хүнзоной дунда, арай гэжэ 8 процентнь үзэг бэшэг мэдэдэг һэн. Молдавска арадай хүзүүн дээрэ попонууд ба монахууд ажаһуудаг байгаа.

Советскэ засагай жэлнүүдтэ, Молдави болбол танигдашагүй болоо. Хүнзонойнь 7-ной 6 хубиин ажалладаг хүдөө ажахын социалистическэ реконструкци ба индустриализаци болбол Молдавска АССР-ые тад ондоо болгон хубилгаһан байна. Республикын хүдөө ажахы болбол ороһоной ажахын ургалтатай нэгэн хамта, виноградай, садай, овощын ажалнуудта специализировалагдана. Мүнөө үедэ, Советскэ Молдави хадаа һалбаража байһан сад болонхой.

Советскэ засагай жэлнүүдэй торшо соо, садуудай ба винограднигуудай площадь хадаа 6000-һаа 46.100 гектар хүртэр—7½ дахин ургаһан байна. Сахарна свеклын ургасын талаар республика хадаа УССР соо нэгэдэхи һуури эзэлнэ.

Советскэ Молдавиин, хахалагдаха бүхы газарнуудай 99,2 проц. колхозуудта мүнхэдөө үгтэһэн байна. Айл бүхэндэ дунда жэшээгээр 6, 5 га хүртэнэ. Поленуудай ургасань, үргэн механизациин ашаар, үндэр агротехникые хэрэглэһэнэй ба стахановска хүдэлөөе үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй ашаар 4-5 дахин ехэ болоһон байна.

27 МТС-үүд, 1000 гаран тракторнууд, 500 комбайнууд, хүдөө ажахын мянгаад бусад машинанууд республикын поленууд дээрэ хүдэлмэрилнэ. Тарилгын бүхы площадиинь, тракторнуудаар элдүүрилэгдэнэ. Ороһоной тарилгануудай хахадань ба наран сэсэгэй 3/4 хубинь комбайнуудаар хуряагдана. Химическэ удобрениие хэрэглэлгэ хадаа колхоз бүхэндэ уялга болонхой.

Хуушан Молдавиин бүхы «промышленностинь», хоёр багахан заводууд, архи гарагадаг хэдэн подвалнууд ба тээрмэнүүдһээ бүридэдэг һэн. Молдавска АССР болбол өөрынгөө арбантабан жэлэй юбилейдэ, шэнээр байгуулагдаһан, тусагаарлабал эдеэ хоолой социалистическэ промышленностьтой ерэбэ. 1938 ондо республика дотор 220 шахуу промышленнэ предприятинууд бии гэжэ тоологдоһон байна, тэдэнэй дунда жэл соо 1.306 мянган декалитр виноградна архи гарагадаг, 8 заводууд ба 20 миллион түхэриг хүртэр суммада продукциие үгэдэг 8 консервнэ заводууд бии.

Мүнөө молдавска арад болбол Сталинска Конституциин наран доро хүхюун сэнгэлигээр ба зажиточнаар ажаһууна. Республика дотор формоороо национальна, удхынгаа талаар социалистическэ культура бурьялан хүгжэнэ. Молдави болбол үргэлжэдөө үзэг бэшэг мэдэхэ, республика болоһон байна. 1939 оной эхиндэ, Молдавска АССР болбол 504 эхин ба дунда һургуулинууд, һуралсалай дээдэ заведенинүүдэй ба техникумүүдэй бүхэли сетьнүүд, 20 газедүүд, 3 театрнууд, арбаад кинотеатрнууд ба клубууд, 92 больницанууд ба амбулаторинууд, 170 фельдшерскэ пунктнууд, үхибүүдэй 22 амбулаторинууд, түрэлгын 190 колхозно гэрнүүдтэй байба. Мүнөө республика дотор, һургуулинууд ба түрэлгын гэрнүүдгүй, Молдавска книгэнүүд ба газедүүдгүй селонууд гэжэ байхагүй. Хуушан Молдави хадаа электрическые оройдоошье мэдэхэгүй байгаа. Мүнөө, олонхи колхозуудта—электричество ба радио бии. Советскэ Молдави болбол 52 электростанциие байгуулаа. Селонууд болбол хоорондоо шоссейна харгынууд ба телефонуудаар холбоотой байна.

Молдавида, советскэ интеллигенциин олон мянганай отряд ургаба. Дүрбэн мянга гаран һургагшад, промышленнэ предприятинуудай мянгаад специалистнууд, агрономууд, избачууд, библиотекарьнууд, искусствын хүдэлмэрилэгшэд, зуугаад врачанууд—жэл бүхэндэ ургажа байһан тэрэ отряд иимэ байна. Молдавиин һуралсалай дээдэ һургуулинуудта ба техникумуудта 4000 шухуу студентнэр һуралсадаг. Практическа хүдэлмэри дээрэ ургаһан колхозно олон тоото бригадирнууд, хата-лабораториин хүдэлмэрилэгшэд, трактористнууд ба комбайнернууд хадаа советскэ бодото интеллигенци болонхой.

Республика дотор, техникые шудалаһан, гайхамшаг кадрнууд ургаба. Мянгаад стахановцууд болбол социалистическэ ажалай эрхим жэшээнүүдые, техникые оёортонь хүртэр хэрэглэлгые харууланад.

Энээн тухай, хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставка дээрэ «Украинска ССР» гэжэ павильондо, Молдавска АССР-эй стенднүүд гэршэлэнэ. Молдавска эрхим МТС болохо—Воронковско МТС-ээр обслуживалагдадаг 17 колхозуудай, 16-нынь (тэдэнэй тоодо юһэн колхозуудань—ороoһоной талаар ба долоонынь—сахарна свеклын талаар) хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадаха эрхые туйлаһан байна. Советскэ Молдавиин виноградарска эрхим колхозуудай нэгэн—выставка дээрэ табигдаһан, Карл Марксай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын эртель болоно. Тэрэ хадаа үнгэрэһэн жэлдэ, контрактацяар виноградые тушаалгын планые 367 проц. дүүргэһэн, гектар бүхэнһөө 140 центнер ургаса туйлаһан байна. Колхоз хадаа клуб, үхибүүдэй яслынууд, хата-лаборатори, түрэлгын гэртэй байна. Колхознигуудань зажиточнаар ажаһуудаг болоо.

Царска Россиин гээгдэнги ба ядуу хизаар байһанаа, Молдави болбол ленинскэ—сталинска национальна политикын ашаар, большевигүүдэй партиин ба арадуудай агуу ехэ вождь нүхэр Сталинай анхаралнуудай ашаар, һалбаража байгаа автономно советскэ социалистическэ республика, хоёр дэлхэйн хилэ дээрэхи бата форфост болгогдоһон байна.

Энэ багахан республикын арадууд-молдаванууд, украинцанууд, еврейнүүд,ородууд, полягууд хидаа тэдээндэ, мүн тэрэшэлэн Советскэ Союзай бүхы бусад арадуудта, хүхюун, зол жаргалтай ажабайдалые олгоһон агуу ехэ багшан Сталиные, өөһэдынгөө хэлэнүүд дээрэ алдаршуулажа, сталинска хани барисаагаар ажаһуудаг байна.

Харюусалгата редактор Р. БИМБАЕВ.

Адрес: Центросоюзная, 19, телефон редактора 3—44 отв. секретарь 3—23. Сельхозотдел — 7—55, отдел кадров—5-07.

Типография НКМП БМАССР. Бурглавлит № 1788